

Ekonomska borba i solidarnost

Errico Malatesta

1920.

Dobili smo pismo iz Genove koje još jedanput dokazuje da ekonomska borba, ako nije nadahnuta visokim idealom ljudske solidarnosti i ako ostaje ograničena trenutačnim neposrednim interesima radništva, ne samo da ne može dovesti do konačne emancipacije, nego, naprotiv, ima tendenciju potaknuti antagonizme i sukobe među radništvom u korist očuvanja buržujškoga poretka.

Genoveški telegrafski dostavljači zahtijevaju isključivanje žena iz ureda za dostavu. Oni se bune protiv činjenice „što u uredima drže tolike gospođice koje rade samo da si kupe parfeme, pudere i svilene čarape dok tolike tisuće demobiliziranih vojnika, nakon što su se borili za džep svojih gospodara, bivaju odbijeni na mjestu koje bi im omogućilo da prehrane svoju djecu”. U jednom članku potpisanom s „Dostavljačko osoblje i treća kategorija poštanskoga telegrafa” kažu:

„Tako je, maknite žene.

Zašto? Prije svega, žene u administraciji nisu samo dostavljačice. Riječima telegrafskih dostavljača i bankara, postoje mnoge druge kategorije žena među zaposlenima (na mnogo višim položajima) koje se gnušaju riječi proletarijat i koje su tijekom agitacija uvijek izdale našu stvar i ozbiljno ugrozile krajnji ishod. Neka se uzme u obzir da žene u uredima ne predstavljaju nikakvo jedinstveno tijelo, nego element neprestanoga razdora s različitim odnošenjem prema ljudima ovisno o rodu. Neka se postigne plebiscit među svima onima koji su osuđeni raditi sa ženskim elementom, pa će se *Avanti!*¹ uvjeriti da čak i među socijalistima postoji vrlo opravdana averzija prema tom elementu koji nije ništa doli konkurencija muškarcu te je vrlo sklon izdaji, pa ga stoga drže kako bi bio protuteža pokretima koji mogu nastati unutar klase.

Uredska radnica nikad ne može biti dobra majka obitelji. Ili jedno ili drugo, ne može biti na dva mjesta.

Treba imati na umu da se žena zbog svojega posebnog fizičkog stanja ne može koristiti za teške, noćne ili odgovorne poslove (telegraf, željeznica itd.). Stoga je druga strana primorana služiti kao zakrpa za popunjavanje nedostataka tog segmenta osoblja pa otuda njezino loše raspoloženje.

Dakle, žene kod kuće da bolje odgajaju svoju djecu, a na njihovo mjesto staviti svu onu nezaposlenu mladež koju svakodnevno odbijaju. Jer više vole sestru od brata!

Zar je sve samo viteštvo?! Je li to socijalistički ideal? Ne, mi to ne vjerujemo, jer žena pušta korijene upravo u krupnim buržujskim institucijama i državnim uredima u kojima je drže kao materijal za protutežu našim svetim zahtjevima zato što ima slađi osmijeh i popustljivija je od muškoga spola.

Ne govorimo o prinosu koji mogu dati. Međutim, one su često bolesne zbog onih prirodnih uzroka koji pogađaju žene, pogotovo kad su trudne, ne vidi ih se po šest mjeseci.”

Na stranu fiziološka i društvena razmatranja o produktivnosti i društvenoj misiji žene koja bi nas odvela do rasprave koja ne spada u ovaj članak, tko bi mogao kriviti gladne ljude koji vide svoju malaksalu djecu i čija je jedina nada za zaposlenje to da se nekoga otjera s njihova mjesta, što sa zavišću i ljutnjom svoj bijedni položaj uspoređuju s onim sretnijih radnika (ili radnica) te pokušava učiniti, čak i s argumentima koji idu u prilog gospodarima, da ih se otjera kako bi uzeli njihovo mjesto.

Ali onda nisu u krivu ni oni nesretnici koji se iz ovoga ili onoga razloga nikad ne uspiju prehraniti osim kad je štrajk pa mogu za neko vrijeme biti štrajkolomci.

Nisu u krivu ni radnici neke zemlje kad se protive dolasku i zapošljavanju stranaca.

---

¹ Dnevne novine Socijalističke partije Italije (Partito Socialista Italiano, PSI) koje su počele izlaziti 26. prosinca 1896. u Rimu.

Nisu u krivu ni kvalificirani radnici kad žele držati monopol nad svojim zanatom, ne žele šegrte, ne žele žene, ne žele drugove koji nisu iz njihove kompanije itd.

Nije u krivu domaćica koja proklinje željezničare kad zbog štrajka mora plaćati krumpir skuplje nego inače.

Nisu u krivu svi oni koji paze na neodgodive potrebe, na neposredne štete ili prednosti i time izdaju viši cilj budućnosti.

A nisu u krivu ni oni plahi ili lijeni ili zadovoljni koji se srde na revolucionare što ometaju njihov spokoj.

Mi ne krivimo nikoga.

Razumijemo telegrafskoga dostavljača koji gospođici zavidi na svilenim čarapama, ali razumijemo i gospođicu koja više ne želi ostati kod kuće da bude sluškinja gospodinu muškarcu koji možda dođe kući pijan pa je mlati.

Razumijemo štrajkaša koji svetim pravom tuče štrajkolomca (koliko bi tek bolje učinio da tuče gospodara!), ali razumijemo i nesretnika koji bi mogao reći štrajkašima: vi se niste brinuli o meni kada sam umirao od gladi, vi niste razmišljali da podijelite posao sa mnom kad sam bio nezaposlen; danas me zato nije briga da vam pomognem da uspije štrajk čiji će rezultat značiti pogoršanje moje bijede.

Istina je da u ovakvom društvu – temeljenom na individualnom egoizmu, na borbi svakoga protiv svih i svih protiv svakog, u okviru buržujskog poretka i morala – solidarnost nije u interesu radništva niti je borba za život automatski klasna borba.

Solidarnost postaje interes radnika kad oni nauče međusobno se voljeti i željeti da svima bude dobro; borba svakoga za sebe postaje klasna borba kad viši moral, ideal pravde i veće razumijevanje prednosti koje solidarnost može pružiti svakome pojedincu pobratime sve one koji su u sličnoj situaciji.

Naravno, u individualističkom režimu, u režimu konkurencije, dobrobit jednoga čovjeka satkana je od bijede drugog. Ako se jednoj kategoriji radništva poboljšaju uvjeti, cijena njihovih proizvoda povisuje se pa su svi oni koji ne pripadaju njihovoj kategoriji oštećeni. Ako zaposleni radnici uspiju spriječiti gospodare da ih otpuste i time gotovo postanu vlasnici svojega radnog mjesta, nezaposlenima se umanjuju šanse za zaposlenje. Ako zbog novih izuma, novih moda ili drugih razloga neko zanimanje propadne i nestane, jedni će biti oštećeni, a drugi će se time okoristiti; ako neki proizvod dolazi iz inozemstva te se prodaje po cijeni nižoj od one za koju se može proizvesti u zemlji, potrošači su na dobitku, dok su proizvođači uništeni. Općenito, svako novo otkriće, svaki novi napredak u metodama proizvodnje, čak i ako bi u budućnosti svima mogao koristiti, uvijek počinje s izmicanjem interesa koje se pretvara u ljudsku patnju.

Genoveški dostavljači svakako su u pravu. Kod naknada za rad trebalo bi se voditi potrebama te pri zapošljavanju dati prednost onima koji bez posla ne mogu, platiti više one koje moraju hraniti više ljudi – djecu, stare roditelje, nepokretne rođake, dati lakše poslove slabijima, jednostavnije poslove manje nadarenima, neusklađujući naknadu s produktivnošću, nego s potrebama radnika.

Međutim, to je moral koji svoju primjenu može naći samo u komunističkome društvu – komunističkom više u duhu nego po konkretnim formama organizacije.

Budući da smo uvjereni da sukobi među ljudima neće biti prevladani osim potpunom preobrazbom društvenoga sustava i dokidanjem mogućnosti iskorištavanja tuđega rada, nemamo veliki interes za borbe posebnih skupina, za ekonomske borbe koje ne postavljaju zahtjeve iz sfere morala i općega interesa.

Svatko ima pravo braniti kruh svoj svagdašnji i nastojati što manje oskudijevati; imaju pravo svi koji žele jesti i živjeti što bolje već od danas, i da ne čekaju revoluciju. Ali mi, koji ne predstav-

ljamo partikularne interese pojedinaca ili skupina, skloni smo onim pobunama i onim pokretima koji teže širenju duha solidarnosti i pripremanju revolucije.

Iskreno: telegrafski dostavljači koji se hvataju antifeminizma jer on odgovara njihovim interesima nisu nam pri srcu.

Divimo se pak onim radnicima koji borbu za svoje trenutačne i neposredne interese znaju spojiti s borbom za opće interese i za ideale.

Kao i željezničarima i pomorcima koji na vlastiti rizik odbijaju prevoziti ljude i stvari s ciljem ubijanja slobode; kao i radnicima s polja i radionica koji svojim uredima za zapošljavanje i skraćanjem radnih sati nastoje omogućiti da svi sudjeluju u dostupnome radu; kao radnicima koji, poput engleskih rudara ugljena koji trenutačno traže i sile gospodare na povećanje plaće, nameću i to da se ta povećanja uzmu od gospodarova profita umjesto da ih snose potrošači; kao svim radnicima koji odbijaju ili bi odbili obavljati štetne poslove, graditi kuće koje bi se urušile na štetu siromašnih i graditi čvrste zatvore i kasarne na korist vlasti, krivotvoriti prehrambene proizvode, štampati laži protiv samih sebe i svojih prijatelja, itd.

Sve to služi podizanju svijesti radništva i pripremi moralne i materijalne revolucije koja će začeti novi svijet.

Borbe koje su pak vođene iz sitnih interesa i koje se vode kukavičkim sredstvima štetne su za pripremu revolucije i, u konačnici, ne služe za rješavanje neposrednoga problema.

Telegrafski dostavljači neće uspjeti otjerati žene kao što ni kočijaši ne bi uspjeli ukloniti kamione i željeznice. Sve bi demobilizirane mogli zaposliti kad bi u solidarnosti sa svim pobunjenim radnicima pribjegli energičnim sredstvima koja su u stanju zadati brige vlasti.

Anarhistička biblioteka
Anti-Copyright

Errico Malatesta
Ekonomska borba i solidarnost
1920.

Umanità Nova (Milano) br. 158 (31. kolovoza 1920.)
Prevela i uredila: Mia Gonan. Preuzeto iz: Errico Malatesta, *Ni demokrati ni diktatori*. Odabrani
spisi 1884.- 1930. DAF, Zagreb 2022.

anarhisticka-biblioteka.net